

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare odată pe săptămână.

Un număr 3 lei.

Director: MARIAN SASU.

Prim colaborator: TOMA COCIȘIU

COLABORATORI:

I. Aldea, I. Dobre, A. Duvlea, Eman. Muntean, A. Ocnean, P. Petringenar, I. Pitic, A. Popa, Gh. Spătăceanu, Elena Dr. Stoianovici, N. Borza, I. Raica, Gr. Ursu, T. Trifa, V. Zdrenghia.

ABONAMENT: 150 lei pe an pentru membrii corpului d'dactice, iar pentru comitele școlare și partic. 180 lef. Redacția și Administrația la biroul Revizoratului școlar — Aiud.

ȘCOALA ACTIVĂ

Notă psihologică.

Psihologia genetică, nu cea filozofică, care mai dăinuște ca o vechitură de muzeu în școlile normale, împarte viața individuală în trei etape cari se caracteriază astfel:

1. Dela 6—12 ani: imitația
2. „ 12—18 „ : intuiția
3. „ 18—24 „ : judecata.

Partea cea mai mare a elevilor noștri, aproape totalitatea, întră în cuprinsul primei etape: imitația, ceace ne explică de ce cele două abstracțiuni mari din școala primară: aritmetica și gramatica cer atâta cheltuială de timp și atâta consumație de nervi, fiind așezate la etapa întâi când le-ar șede bine în a treia.

Din așezarea de mai sus desprindem un mare învățământ, acela de a nu ne bizui prea mult pe judecata elevilor noștri. Vom căuta noi să cetim înainte, să scriem, să compunem, să desemnăm, să facem

socoși, să căutăm știind caracteristica copiilor la vârsta școlii primare: imitația, care e și caracteristica ancestrală a omului primitiv. Copilul trece succesiv prin etapele trăite de omenire dela ivirea pe scoarța pământului până azi.

Comerciantul de jucării a prins mai bine și mai curând instinctul de imitație al copiilor și-și etalează în vitrină jicării cari tind să imiteze pe adulți: mobile, cuptor, vase de bucătărie, la sale copiii se joacă jocuri cari imită pe părinți, acasă, la lucrul câmpului, la târg, la edificări.

Atâtea învățăminte!

Toma Cocișiu.

Religia în școala primară

de Ger. Leu, inv. dir.

Mulți se cred îndreptățiți a scrie asupra acestei chestiuni, dar ca să nu facem vorbărie goală ar trebui sau să expunem învățăminte dobândite dintr'o practică oarecare, sau să ținem seamă de tot ce s'a scris asupra chestiunii, pentruca apoi să putem desprinde unele păreri generale predominante.

Sub titlul de mai sus s'au scris într'un număr din „Glasul Moșilor” câteva idei, cari deși, juste pe alocuri, nu mi se par intru toate la locul lor. Așa, se spune între altele că „obiectul care poate să formeze adevăratul caracter moral — religios este religia, care ne face cunoscut ceea ce este permis și oprit”. Cam aceasta este părerea obișnuită a multora, că adecă pentru a practica binele și a ne feri de rău, e de-ajuns să cunoaștem binele sau răul. Greșeală! Eroare cumplită care a avut ca urmare creerea *învățământului moral-religios* de astăzi, cu rezultatele-i quasi-nule. Dela școala primară până la seminar și facultate de teologie, religia *se învață*. Catiheții, învățătorii și profesorii de religie predau obiectul după litera moară a cărții și pretind iarăși memorizare după carte; memorizare de porunci, citate, precepte, etc. Adeseori predicatorul „blând și convins” pe care-l dorește programa noastră, întrebuițează mijlocul de convingere ce-i cade mai ușor la îndemână: nuiaua (1). Morala creștină se predă pretutindeni în principii și precepte cari de cari mai fastuoase. Catiheții se pierd în clasificarea felurilor de fenomene

(1). Vezi Petrescu — Stan: „Principiile și practica Școlii Active” p. 76 --

morale. Note bune iau elevii cari reproduc mai bine pasagiile de catechism și dogmatică.

Rezultatele? Le poate vedea oricine. Cine n'a avut ocazia creștină. Nu sunt apoi atâția indivizi cari își bat joc de credința să vadă atâtea nulități morale, cari cunosc foarte bine morala creștină, sau cred într'un fel și făptuiesc într'altul? (2)

Toate aceste stări de lucruri sunt în stare să ne dovedească că *a ști*, a cunoaște binele și răul nu e de ajuns pentru a forma bunul creștin. Trebuie deci, să ne gândim serios la o reformă a învățământului religios. Nu e suficient să-i spunem *educație religioasă* ci trebuie să schimbăm radical atât programa cât și metoda de predare în deosebi. Remediul mi-l aduce tot pedagogia; numai aci putem afla resursele necesare reformei învățământului religios.

Religia prin învățare trebuie înlocuită cu *Religia prin simțire*. Știind că la baza oricărui act de voință nu stă numai cunoașterea, ci și sentimentul, predarea Religiei se va face așa ca să atingă inima („toncher l'âme”) — cu sentiment și entuziasm. Dacă predicatorul nu e el însuși convins și mișcat de adevărurile religioase cu atât mai puțin va putea mișca alte suflete (1).

Entuziasmul! El e acea forță misterioasă care determină acțiunea, care a revoluționat omenirea. Priviți Creștinismul. Islamismul, Cruciadele etc.

Povestirile religioase să se facă în chip amănunțit (2), cât mai intuitiv, adică cu un colorit cât mai viu. Numai povestirea plastică și plină de viață e în stare să impresioneze pe copil. Chiar și chestiunile dogmatice și morale se pot încadra în pilde și exemple frumoase, cari concretizează chestiunile și prin aceasta le fac mai interesante.

Ora de religie trebuie așezată în 'orar la locul său potrivit și acest loc nu poate fi decât la începutul sau la sfârșitul clasei, de oarece numai atunci ne putem crea atmosfera indispensabilă lecției. Li se spune copiilor că vom învăța despre cele sfinte; să fie liniștiți și să se gândească la Dumnezeu. Le va face rugăciunea, spusă de un elev sau cântată în cor. Nu-mi pot închipui o profanare, o necinstire mai gravă a rugăciunii decât spunerea

(2). Video meliora proboque, deteriora sequor — văd și dovedesc altora ce-i bine, dar fac numai răul (Ovidiu).

(1). Când eram la școală am avut ocazia plăcută să ascultăm pe canonicul Dr. Coltor dela Blaj. Cu toată mulți au intrat numai ca să-și rădă de acele meditații, n'a fost unul care să nu lăcrămeze; cu atâta înflăcărare ne-a vorbit despre patimile Mântuitorului.

(2). Exemplu: Sf. Scriptură ne spune numai: „și a fost răstignit și pironit pe cruce”. Cu această frază nu provocăm nici o emoție de durere sau întristare. Dacă, însă descriem toată aceea scenă înfiorătoare a răstignirii în mod amănunțit imposibil să nu stoarcem lacrimi. Vezi S. Nisipeanu: „Religia pentru copii” (monografie.)

ei în cor, — nu numai pentru că se spune monoton, dar și pentru că copiii — își bat joc de ea. Eu cel puțin, nu mi-am putut stăpâni râsul asistând la o astfel de ditirambă cu glasuri cari de cari mai deșănțate.

Să nu uităm tablourile (icoanele). Un tablou artistic fixat în fața elevilor în timpul lecției, e un auxiliar incomparabil de prețios (1). Multe biserici au astfel de tablouri și zugrăveli; credem că ar fi foarte potrivit ca lecțiile să se facă în fața lor.

În aplicarea lecțiilor de Religie ar fi bine să nu ne mărginim numai la scoaterea unui precept căci, „longum iter est praecepta, breve et efficax per exempla”, a spus înțeleptul Seneca. Școala activă cere chiar *practicarea virtuților creștine*, ceea ce nu e o imposibilitate.

Cine va trăi, va vedea.

Povestea primăverii.

(Traducere.)

Cu multe mii de ani înainte pământul era un pustiu imens, fără plante, fără animale, fără oameni. Deasupra lui la înălțimi nemăsurate după norii aurii petreceau zeii și zeițele într'o vecinică fericire și strălucire. Ei erau stăpânii tuturor bogățiilor și frumuseților, din care abia într'un târziu, Il zeul suprem, prin Baal, a împodobit pământul cu plante, râuri și animale. Acum era frumos globul de humă, dar îi mai lipsea ceva: florile și omul, care să se bucure de aceste daruri, pe care zeii în clipe de voie bună, le lăsau pe pământ. Ei trăiau după perdeaua înstelată și viața lor se asemăna cu aceea a noastră: se iubiau, se urau, se invidiau, adesea erau chiar mai răi decât suntem noi.

Sufletul societății cerești era Athar, zeița vieții și a nestatorniciei, a bucurii și a durerii. Pe ea o iubia Il, zeul suprem și o alesese de soție. În cinstea ei a dat un ospăț, cum numai la zei se poate imagina. Dar toate erau zadarnice. Athar iubia în taină pe Adonis, zeul cel mai frumos și tânăr, de aceea când bătrânul Il la ospăț a întreat-o:

— Vrei tu Athar, de azi înainte să fii soția mea? Ea a răspuns:

— Nu Il, eu nu pe tine te iubesc.

Pe fața bătrânului brazdele se adânciră, iar barba-i de zăpadă tremura.

(1). Petrescu-Stan, op. cit. pag. 77.

— Atunci iubești pe altul?

— Da și lui voui fi soție.

— Și cine este rivalul meu? Cine este mai puternic decât mine? întrebă zeul înfuriat și bățând cu piciorul.

— Iubesc pe Adonis și lui îi voui fi soție.

Il privi pe tinărul zeu, cu acea ură sălbatică, cu care privim și noi pe acei cari ne răpesc obiectul fericirii, apoi strigă amenințător:

— Nu Athar. Tu nu vei fi soția lui, pentru că Adonis, chiar azi va muri! Până de seară să nu mai fie printre cei vii, zise servitorilor și dispăru Glasul lui străbătu cerul dela o margine la cealaltă și cei de față șopteau tainic, unii lăcrămând alții zâmbind cu răutate. Athar și Adonis nu îndrăsniau să se privească, inima le bătea cu putere. Ei cunoșteau bine pe Il, știau că nu glumește, mai ales în cazul, când interesele-i sunt contrazise de reciprocitatea iubirii lor.

Moartea frumosului zeu se hotărîse prin luptă cu cea mai sălbatică fiară. Dacă va învinge Adonis atunci Athar va fi a lui. Dar nenorocul îl prigonია într'una, fiara îi câteva clipe i-a răpit viața. Căzu fără putere, închizând ochii atât de dragi Atharei, care să ascunsese în munți pentru a nu fi mărtoră morții iubirii ei. Cruzimea gelosului zeu nu s'a mărginit aci, el porunci să se arunce pe pământ cadavrul. Nedreptatea aceasta l-a mâhnit adânc pe zeul Baal, și-a strâns razele aurii și-a nceput a cerne pulbere albă pe crengile golașe ale copacilor, care se înălțau, triste spre cer, revoltate par'că de răutatea zeului Il. Inghetul a coperit totul în haina zăpezii, iar pământul jelind pe Adonis se părea mort. Atunci s'a născut iarna.

Pierderea celui drag, săpase urme adânci pe obrazul de marmură al Atharei. Zîmbetul senin dispăruse din ochii ei frumoși; nu lua parte la petreceri și plîngea în taină, privind spre pământ.

Ar fi fost în stare să se despartă de cer numai să-l regăsească. Știa bine că de l-ar avea aproape iubirea-i mare l-ar, învia. Cum sta odată răzimată de o stea, departe pe pământul pustiu, zări lângă un izvor pe Adonis mort. Inima ei tristă începu a bate cu putere iar noii durerii se răriau la gândul: Eu sunt zeița vieții. Puterea și iubirea mea îl va învia. Și atunci nimeni în cer și pe pământ nu va avea dreptul să mi-l răpească, să mă despartă de el.

N'a descoperit nimănui planurile călătoriei pe pământ, ci a nceput pregătirile pentru drum. Voia să fie pe plac iubitului, de aceea a îmbrăcat rochie în culoarea crinului, presărată de stele, ce cădea în cute pe silueta ei drăgușă. Coroană de diamante, strîngea fruntea și suvișele mărunte aurii. S'a urcat într'o trăsurică plină de flori și trasă de doisprezece proumbi

albi, cari zburau ca o săgeată spre pământ. Pe unde trecea ea, se topia zăpada, câmpiile înverziau. În sfârșit a ajuns la izvor lângă Adonis, care era tot așa de frumos cum îl văzuse în cer. Se părea că doarme și nu așteaptă decât sărutul ei, pentru ca din nou să devină cel mai drăguț zeu.

Athar iutr'o clipită se cobori din trăsurică, cu ochi înlăcrimați ingenunche blând lângă el, îi sărută fruntea palidă și obrajii, cari ca și prin farmec se făceau trandafirii. Deodată își întinse brațele, deschise ochii și plângând de fericire cuprinse figura gingașei zeițe. Atunci codrii se treziră din somnul adânc. Concertele în crâng începură izvoarele șoptiau, zefirii dansau veseli. Îndrăgostiții de bucuria revederii hotărîră să facă o plimbare pe pământ și ca amintire a iubirii lor să-i dăruiască ceva frumos. De aceea pe unde treceau ei, din iarba catifelată creșteau căpșoare culorate și pline de parfum, pe care noi le numim flori. S'au reîntors apoi în cer. Cine poate spune mirarea zeilor, când i-au văzut de mână ca doi copii fericiți în fața bătrânului ll. Ei se rugau plângând:

— Lasă-ne buarele ll să fim fericiți.

Moșneagul se înduioșă și cu glas obosit le zise:

— Mergeți în pace și vă iubiți.

Porumbii zburară spre căminul trandafiriu și plin de iubire Copii lui Adonis și Atharei n'au mai fost zei, căci povestea spune că'nvierea zeului primăverii Adonis a adus [pe pământ: primul om, cea dintâi floare și cea dintâi primăvară.

Aurora Popa inv

Momente . . .

Nu e nimeni îndreptățit să conteste folosul cercurilor culturale: Dela primul motiv ce-ar invoca un torent de considerațiuni concrete, vizibile i-ar inchide gura. Căci cercurile culturale constituiesc în primul rând o unificare a acțiunii constructive a celor mai sinceri misionari culturali; „unirea face puterea”: de aci bunele rezultate cu cari sunt răsplătite din ce în ce mai mult. Pentru dascăli ele sunt un mijloc de perfecționare reciprocă: cei vârstnici dau tact și fapte, cei tineri duh și carte. Pentru cei mulți și anonimi sunt un anacronism ce evoacă timpuri apostolice.

Se vorbească faptele!

În Dunăneca Mironosițelor [29 Apr.] Cercul cultural Călnic și-a ținut în Cut a IV-a conferință așa. Pe când un cer înseninat ne amintește sufletele Mironosițelor înseninate de vestea de cea mare, plecăm dela biserică spre școală ducând în inimă predica părintelui. O școală curată ne primește zâmbind. Abia acum ob-

serv că, cu toate distanțele considerabile, toți membri sunt prezenți.

Lecția Dș. Florea M., Inmulțiri 30—40-cl I datorită spiritului în care e predată lasă o impresie satisfăcătoare.

Și m-am convins că un spirit domnește și în sânul Corpului didactic-Cut, o atmosferă caldă de bunăînțelegere și cointeresare. La masă o comunicativitate și familiaritate demnă de invidiat. Dș. V. Florea ne desfășoară farmecul vocii sale și ne întărește convingerea că o țară cu o mai bună selecțiune a valorilor n'ar fi riscat numai 500 lei lunar pentru a avea o asemenea elevă la conservator.

Prilejul nu trebuia pierdut. Gustări spirituale nobile nu trebuiesc refuzate sătenilor. Aceasta în interesul educației simțurilor lor. Dșoara a delectat publicul cu o frumoasă doină.

A fost ca picăturile de condiment indispensabil pentru nutremântul sufletesc fericit în ziua aceea; nutremânt format din sfaturile Dlui Ghișoiu, cunoștințele date de Dl. Bădilă, cântecele și declamările elevilor.

Am înțeles, la ieșire, că s'a pus o cărămidă la edificiul cultural al Cutului. Și dacă cel ce cunoaște Cutul vechiu, se miră auzind că cel nou, pe lângă școala cu 6 posturi, are cor școlar, cor bisericesc, școală de adulți și un minus de analfabeți asta se datorește — în mare parte — tinerilor învățători: I. Șerdean, S. Nistor, D. Faur, M. Băcilă, M. Florea și E. Ciuchendea. Fiecare își are partea sa. Laolaltă:

„Mult pot puținii buni împreună! [Cartea cărților]

30 — IV

Didaskalos.

Aviz.

Pentru o mai bună primire și încuarterare la adunarea Asociației noastre din 20 și 21 l. c. a fraților colegi cari vor veni la Zlatna, fiind-că aici găsim mai anevoe cvartire și masă ca în orașe mai mari și pentru ca să nu se întâmple inconveniențele ce se întâmplau pela toate adunările cu banchetul, rog stăruitor pe fie-care domn coleg în parte a se adresa subsemnatului prin o carte postală.

Zlatna, la 2 Maiu 1928.

PETRU PETRINGENAR

v. preș. asociației.

Partea oficială.

Obiect: Condițiile de primire la examenele de definitivat.

No. 1356—1928.

Intemeiați pe ordinul Nr. 44.706—1928, avem onoare a Vă încunoștiința, că Onor. Minister a dispus să fie primiți la examenul de definitivat toți învățătorii, cari au ordine de numire direct la școlile urbane, precum și cei, cari cad în prevederile deciziei Nr. 17.179—1928.

Cei, cari sunt în alte condițiuni decât acestea, nu se primesc la examenul de definitivat.

Obiect: Raport despre activitatea extrașcolară.

No. 1309—1928.

În conformitate cu ord. No. 3901—1928 al Insp. reg. IV a învățământului Vă invităm, că la finea fiecărei luni să ne înaintați raport amănunțit de toată activitatea extrașcolară ce ați dezvoltat DV. personal, precum și ceilalți membrii dela școala ce conduceți în cursul acelei luni. Față de Domnii directori cari vor depăși termenul indicat, sau vor intrelăsa trimiterea raportului menționat, fie chiar și negativ, se vor lua măsuri în consecință.

Obiect: Exploatarea populației de către comercianți.

Trimitem spre executare copia ordinului On. Inspectorat No. 6070—1928.

„Ministerul Justiției ne face cunoscut, că se primesc des plângeri la parchete din partea sătenilor cărora li se iau cambii în alb de către comercianți, evrei în special, cambii cari se completează cu sume mari sau, după ce li se achita o parte din creanțe fără a se da chitanțe liberatorii, se reclamă din nou întreagă creanța“.

„Cum împrumuturile pe cambii se practică pe o scară întinsă, în temeiul ordinului Onor. Minister Nr. 39734—1928. Vă rugăm ca, pentru remedierea acestei stări de lucruri, să aduceți la cunoștința parsonalului de control din acea regiune, ca să sfătuiască pe învățători să dea sfaturi sătenilor să nu mai semneze polițe în alb către speculanți“.

Obiect: Se recomandă lucrarea „Patria și Neam“

Asociația literară „Cultul Patriei“ a scos de sub tipar o lucrare intitulată „Patria și Neam“ și care cuprinde doctrina patriotismului.

Ministerul apreciind importanța acestei lucrări ne-o aduce la cunoștință cu indicația s'o recomandăm tuturor școlilor sau tuturor comitetelor școlare, ceace o facem pe calea aceasta.